

Використання ресурсів Інтернету для ефективної інформаційної роботи

Інформаційна робота бібліотеки потребує постійної творчості, гнучкого і оперативного реагування на останні події, соціально-економічні процеси. Необхідно мати доступ уже до більш широких і різноманітних джерел інформації. У забезпеченні інформаційних потреб користувачів усе більшої уваги набуває використання електронних документів та Інтернету. Тематичне коло інформаційних запитів, особливо в молоді, різноманітне і постійно розширюється, традиційна бібліотека вже не в змозі їх задовольнити. Молодь надає перевагу новим інформаційним технологіям та електронним бібліотекам. Тому перед книгозбірнями постає завдання сприяти формуванню самостійного творчого сприйняття електронної інформації та надати допомогу щодо орієнтації в безмежному морі Інтернет-ресурсів. Підключення до мережі Інтернет у січні 2002 р. бібліотек Сумської міської ЦБС стало можливе завдяки грантам Посольства США в Україні "Інтернет для читачів публічних бібліотек" (IEAP-I). Безмежність інформаційних ресурсів Інтернету стала для ЦБС необхідністю, без якої сьогодні якісного обслуговування читачів не забезпечити. Впровадження нових технологій вплинуло на роботу ЦБС. З'явилися нові форми, методи інформаційного обслуговування користувачів.

У зв'язку з реформою місцевого самоврядування в ЦБС було розроблено і прийнято цільову комплексну програму "Бібліотека - інформаційний центр органів місцевого самоврядування", яка затверджена сесією Сумської міської ради. Згідно з цією програмою здійснюється інформування працівників Сумського міськвиконкому і депутатів міськради. Центральна міська бібліотека (ЦМБ) ім. Т. Г. Шевченка систематично готує і подає до міськвиконкому інформаційно-аналітичний матеріал "Досвід роботи органів місцевого самоврядування", тематичні списки літератури, фактографічну інформацію за запитами державних службовців, депутатів, виконує довідки, які без використання Інтернету якісно виконати неможливо.

Бібліотеки ЦБС інформують своїх користувачів і населення про рішення і розпорядження органів місцевого самоврядування, використовуючи сайти місцевих установ та органів державного управління. На сайт Сумської міської ради ЦБС щотижня подає бібліотечні новини, інформацію про найцікавіші масові заходи, які проводились у бібліотеках системи. Найбільшою популярністю сайту ЦБС користується розділ "Все про місто Суми", де зібрано ґрунтовний матеріал, що вивчається учнями шкіл та студентами в курсі "Краєзнавство" і "Рідний край" (www.library-sumy.com).

Сумська центральна міська бібліотека ім. Т. Г. Шевченка працює за цільовими мініпрограмами для молоді "Школа правових знань" та "Знати свій край", у рамках яких широко використовуються новітні Інтернет-технології: це і пошук інформації з електронної інформаційно-пошукової бази "Законодавство", і використання досвіду інших бібліотек і громадських організацій правового і краєзнавчого спрямування, і використання інформації з мережі Інтернет для проведення в рамках програм масових заходів для молоді, задоволення її читацьких запитів тощо.

У бібліотеці працюють молодіжні читацькі клуби "Палітра" (з питань історії мистецтв для студентів університету "Україна", факультет "Дизайн"), "Ренесанс" (з історії культури для студентів Сумського машинобудівного коледжу), "Магеллан" (клуб туристичного спрямування), які широко використовують інформацію з Інтернету, їх засідання переважно проводяться у вигляді відеоуроків, відеовечорів, слайд-вечорів, віртуальних екскурсій тощо.

З появою Інтернет-технологій найбільш складні довідки стали виконуватися бібліотечними спеціалістами в першу чергу за допомогою мережі. Завдяки Інтернет-

центру не тільки поліпшився доступ тисяч користувачів до інформації, але й істотно змінилися самі бібліотекарі в інноваційному підході до обслуговування користувачів. Вони відчули свою відповідальність за те, що вони є провідниками в безмежному морі Інтернету.

До краєзнавчого каталогу і систематичної картотеки статей описуються ресурси з Інтернету за темами, яких не знайдено в друкованих виданнях і розділи яких недостатньо наповнені. Останніми роками за допомогою Інтернету активно поповнюється архів виконаних довідок.

За час існування Інтернет-центру, в Сумській центральній міській бібліотеці ім. Т. Г. Шевченка значно знизилась кількість відмовлень користувачам на періодику, тому що більшість видань має електронні версії, що дозволяє зменшити витрати на їх передплату. Приєднання бібліотеки до проекту INTAS "Доступ до електронних журналів" дозволив надати доступ користувачам до значної кількості як наукових, так і популярних журналів з усього світу.

Інтернет-центр ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка в першу чергу намагається сприяти навчанню, підвищенню кваліфікації фахівців різної сфери. Для цього активно використовується освітній портал Міністерства освіти і науки України (www.osvita.org.ua). В Інтернет-центрі неодноразово проводились презентації цього сайту для різних груп користувачів: вчителів, студентів, абітурієнтів. Викладачі, вчителі, які часто користуються Інтернет-центром ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка, учням та студентам рекомендують: "Цю книгу ви знайдете на такому-то сайті...", знаючи, що друкованого видання в бібліотеках міста немає.

Завдяки інформації з Інтернету багато користувачів швидко розв'язали значну кількість своїх проблем, наприклад користувач ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка, викладач Сумського вищого училища мистецтв і культури ім. Д. Бортнянського, значно доповнив свою програму навчального курсу, змінив її наповнення.

Читачі ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка користуються дистанційними курсами для вивчення іноземних мов. Група молоді підключилась до такого курсу і успішно оволодіває німецькою. Вчителька середньої школи познайомилась на сайті знайомств з двома французькими, з якими листується й вивчає французьку мову.

Останніми роками дистанційна освіта серед молоді набуває все більшої популярності, і серед користувачів бібліотеки з'явилися студенти саме цієї форми навчання. Бібліотекою підготовлено вебліографічний список з проблем дистанційного навчання для абітурієнтів, студентів, викладачів.

Інтернет - живий організм, що постійно змінюється, тому бібліотека ім. Т. Г. Шевченка користувачам готує і оновлює тематичні вебліографічні списки, наприклад, видано серію "На допомогу школярам": "Історія в Інтернеті", "Література в Інтернеті", "Географія в Інтернеті", "Право в Інтернеті", "Англійська мова в Інтернеті" тощо. Створено серію вебліографічних списків на допомогу викладачам і студентам, серед яких найбільш популярні "Проблеми екології в Інтернеті", "Українська поезія в Інтернеті", "Юридичні ресурси в мережі Інтернет", "Новітні педагогічні технології в Інтернеті", "Дистанційна освіта - крок у майбутнє", "Іноземні мови в Інтернеті". Підібрано кращі сайти для дітей і видано кілька веб-списків. Не забуті також Інтернет-потреби людей з обмеженими можливостями, для них видано списки сайтів "Інтернет для вас", "Наші домашні улюбленці", "Корисні сайти для вільного часу" тощо. Вебліографічні списки складаються на замовлення користувачів, до переглядів літератури, книжкових виставок чи до масових заходів, наприклад: список сайтів, присвячений трагедії голодомору 1932-1933 рр. в Україні, з питань здоров'я, екології, виховання дітей тощо.

У бібліотеці організована постійнодіюча виставка "Література для користувачів персональних комп'ютерів та Інтернету", де постійно оновлюються рекомендаційні списки сайтів. У виданих останніми роками інформаційно-бібліографічним відділом ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка тематичних рекомендаційних покажчиків, списках, краєзнавчих пам'ятках обов'язково міститься список сайтів за темою видання.

В Інтернет-центрі бібліотеки систематично проводяться віртуальні екскурсії, семінари, групові та індивідуальні консультації тощо. Ця робота проводиться вже 4 роки. За цей час проведено безкоштовне навчання Інтернету для 2 тис. осіб, спеціальні семінари для різних груп користувачів: "Можливості Інтернету для вас" (осіб з обмеженими, можливостями), "Інтернет на допомогу старшокласникам", "Ресурси Інтернету для викладачів музичних шкіл", "Ресурси Інтернету та їх використання для навчання", "Інтернет для студентів", "Інтернет-ресурси для працівників культури" тощо. Щорічно проводиться навчання роботі в Інтернеті для членів гуртка комп'ютерного програмування центру науково-технічної творчості молоді "Фрунзенець", семінари-практикуми для студентів училища культури і мистецтв ім. Д. Бортнянського "Можливості Інтернету для майбутніх бібліотекарів", "Бібліотечний світ Інтернету", "Віртуальний світ бібліотек". Проведено цикл семінарів-практикумів для бібліотечних працівників, службовців щодо використання інформаційно-пошукової бази "Законодавство", яка має широкий попит серед користувачів ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка з 2002 р. і, до речі, поповнюється через Інтернет. За допомогою цієї бази виконуються найскладніші довідки правового характеру, що було б неможливим з використанням тільки друкованих джерел фонду бібліотеки.

Інтернет створює сприятливі умови для спілкування, дає можливість брати участь у міжнародних програмах обмінів, стажувань, конкурсів, вікторин. Інформацію про ці програми і фонди, терміни та час проведення цих заходів бібліотечні працівники роздруковують на спеціальні стенди, використовується ця інформація також при проведенні семінарів та інших масових заходів. Постійно оновлюється в ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка інформаційний стенд-виставка "Інформація з Інтернету (конкурси, гранти, програми обмінів)". Бібліотека отримує інформацію про проведення тематичних відео-конференцій, чатів і повідомляє про це користувачів.

Деякі читачі бібліотеки брали участь у різноманітних конкурсах на стажування та програмах навчання в інших країнах. Так донька провідного бібліотекаря рік навчалась у США за програмою шкільних обмінів. Увесь цей час вони спілкувались за допомогою електронної пошти, користування якою є безкоштовним для читачів бібліотеки.

Розвиток Інтернету стрімко змінює світ. Змінюються користувачі, бібліотекарі і бібліотеки, іншого шляху просто не існує.

Джерело: Мартюшова О. Використання ресурсів Інтернету для ефективної бібліотечної роботи // Бібліотечний форум. - 2007. - № 2. - С. 11-14.